

τ Veronikan

Nr 2/2013

T-Veronikan ges ut av Örebro Läns Botaniska Sällskap. Bidrag till tidningen, synpunkter på innehållet och tips om botaniska händelser mottages tacksamt av redaktionen. Citat ur T-Veronikan får göras, om källan anges. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insända bidrag.

Ansvarig utgivare

Per Erik Persson

Omslagsbilder

Liten getväppling *Anthyllis vulneraria* ssp. *vulneraria*. Några taxa i släktet *Anthyllis* (getväpplingar) har fått nya svenska namn i en kommande nordisk kärlväxtlista, och redan nu i Artportalen. Liten getväppling har övertagit det svenska namnet från varieteten *A. vulneraria* ssp. *vulneraria* var. *vulneraria*, som nu istället skall heta backgetväppling. Liten getväppling växer på torr, kalkrik mark. Blommorna kan vara gula, orangea, röda eller purpurroda. Den större släktingen, stor getväppling, *Anthyllis vulneraria* ssp. *carpatica* är vanlig i vårt län. Växer på torr, sandig mark och sprids utmed våra vägrenar. (Se artikel sid 18).

Vårlök *Gagea lutea* med sina ovan gula, på undersidan gröna kalkblad, är en av våra välkända vårväxter. Av släktets fem arter i Sverige finns endast *G. lutea* och *G. minima* (dvärgvårlök) vildväxande och bofasta i vårt län. Vårlökens frön är oljerika och sprids liksom blåsippans av myror.

Text och illustrationer: Björn Nordzell

Redaktion

Ingrid Engström 019-25 02 01
sven.engstrom@pp.ephone.se

Arne Holmer 0582-407 58
arne.holmer@telia.com

Åke Lindström 019-24 40 49
ake.lindstrom38@telia.com

Björn Nordzell 019-24 40 31
bjorn.nordzell@telia.com

Layout och materialmottagare:
Daniel Gustafson 073-714 16 06
daniel.gustafson@lansstyrelsen.se

Manusstopp för T-Veronikan

nr 3/2013 15 augusti

Utgivningsplan:

4 nr, febr, april, sept, dec

Annonspriser, kr:

	1 inf	2-4 inf
Helsida	1000	800
Halvsida	700	600
Kvartssida	500	400
Åttondel	350	300

ISSN 1402-2419

Ordföranden har ordet

Per Erik Persson.

Våren dröjde

I år dröjde våren. Soliga klara dagar och kalla nätter. Lars Wivallius 1600-skald och rucklare bördig från Örebro skrev när han just kommit ut från Kajaneborgs fästning i nordöstra Finlands tajga Klage- Wijsa, Öfver Thenna torra och kalla wåähr. Den börjar En tor och kall Wåähr/ gör Sommaren kort och Wintrens föda fördrifwer. På hans tid när allt mat producerades lokalt kunde en sen kall vår leda till missväxt och svält.

Efter den sista istiden har klimatet växlat från arktisk kyla till varma årtusenden och på nytt kyligare tider. Värmetidens lövskogar har ersatts av mer köldtåliga barrskogar och en del sydliga växter dött ut. I myrar och kärr finns minnen av tidigare växtlighet bevarade i form av makrofossil och pollen. Men det är inte möjligt att den vägen spåra alla växtarter som levt i vårt landskap. Växter som är insektpollinerade med pollen som inte sprids med vinden lämnar inte spår i myrarnas lagerföljder.

En välkänd hos oss utdöd art är den ettåriga sjönöten *Trapa natans*. Att vattenväxter är ettåriga är ovanligt. Fröna är stora åtliga nötter med fyra hårda horn. I vårt nedisade landskap finns det en rikedom på sjöar. Det är ett tecken på att landet varit täckt med inlandsisar och att landytan är ung i ett geologiskt perspektiv. Det fanns gott om växtplatser för sjönöten eftersom den också växer i näringsfattiga sjöar. Den var en av äldre tiders födoväxter. I Närke var den vanlig under bronsålder. Man kan läsa mer om detta i Lars Löfgrens Närkes Flora. Sjönöten fanns ännu på 1700-talet så långt

norrut som i Västergötland. De sista få exemplar i landet fann i sjön Immeln i Skåne 1916 men hamnade då i växtsamlares herbarier. Sjönöten blommar först i juli och nötterna behöver en varm höst för att mogna. Det var väl ett kallare klimat som fick den att så småningom dog ut. Arten har fortfarande en vid utbredning längre söderut i Europa och finns också i tropiska områden.

En annan märklig växt som man kan hitta enstaka pollen av är *Ephedra* sp. en nakenfröig kärlväxt som ser ut som en grenig förvedad fräken med röda bär. Ett sådant pollen har hittats i de äldsta lagren i Venakärret i Viker. Den kan ha funnits här direkt efter det att inlandsisen smälte och klimatet utanför isranden var torrt och kallt. Kyliga fallvinder blåste från isvidderna. Men pollen kan också vara transporterat från växtplatser längre bort. Nu finns den närmast på steppen i sydöstra Ryssland och på Asiens stäpper och öknar.

Vi är bundna av klimatets växlingar och det spår det med viss fördröjning sätter i det levande landskapet. Det är sköra samband som lätt kan rubbas, vare sig det blir kallare eller varmare. Något att tänka på i en tid med global uppvärmning som ökande mängder utsläpp av koldioxid i luften anses orsaka. Kommer sjönöten tillbaka. Men vi kan också få ett kallare klimat om motorn till Golfströmmen, den kalla strömmen mellan Nordamerika och Grönland till Mexikanska Golfen från smältande isar i Arktis blir varmare och minskar.

Rättelse nr 1/2013

I T-Veronikan nr 1/2013 finns på sid 11 ett foto av en *Hypericum*-art som anges vara fyrkantig Johannesört. Den är felbestämd – skall vara Äkta Johannesört. Det framgår av knoppen till höger i bilden. Den har spetsiga foderblad. Fyrkantig Johannesört har trubbiga foderblad. Vi tackar skarpögda Erik Ljungstrand för tipset. Fotograf är Arne Holmer./Redaktionen

Verksamhetsberättelse 2012

I sammandrag, fullständig på hemsidan.

ÖLBS har vid utgången av år 2012 genomfört sitt 50:e verksamhetsår. Styrelsen har under året varit ordförande Per Erik Persson, vice ordförande Daniel Gustafson, sekreterare Inga Hedgren, kassör Herbert Kaufmann, ledamöter Owe Nilsson, Berit Ragné och Elisabet Kocken samt suppleanter Ingevi Fall och Linda Jakobsson. Styrelsen har haft 8 protokollförda möten under året.

Fem medlemsmöten med 76 deltagare och nio exkursioner med 124 deltagare har genomförts. Detaljer om dessa finns på ÖLBS hemsida. Blomstervandringar i länet hölls den 17 juni på De Vilda Blommornas Dag. 110 personer deltog.

Inventering av kärlväxtfloran i Glanshammar genomfördes på uppdrag av Örebro Kommun. Alla växtfynd har registrerats på resultatlista och i Artportalen.

Ett flertal av medlemmarna har deltagit i floraövervakningar som samordnas av Länsstyrelsen. Lars Löfgren har arbetat vidare med Närkes Flora, som kommit ut 2013. Hemsidan sprider kännedom om vår verksamhet. Webmaster är Arne Holmer, adress www.olbs.se

T-Veronikan har utkommit med tre nummer, varav ett dubbelnummer. Årets utgivning är på 80 sidor. Numren har haft färgomslag, akvareller av Björn Nordzell och mittuppslag med färgfoton. Redaktionen har bestått av Ingrid Engström, Lena Bjärmark, Arne Holmer, Björn Nordzell och Åke Lindström.

Herbariet är kvar i Kasernen Narva. Länsarvet har återtagit en mängd bord, varför det råder brist på möbler i Herbariet. Ingevi Fall är fr.o.m. andra halvåret herbarieansvarig. 12 arbetsmöten har hållits med 9-12 deltagare, totalt 110.

Fyndet av jättemusseron vid Ullavi klint

Text och bild: Arne Holmer.

En bild med lite av historiens skimmer över sig från september 1972 (Botaniska Sällskapet firar ju 50-årsjubileum i år). Den stora svampen, ibland har det sagts att det är Sveriges största hattsvamp, hittades av Olle Liljedahl som inte bara är en passionerad ornitolog utan även svampkunnig. Han står här längst till höger. Åke Lindström håller i svampen och studerar den tillsammans med Sjunne Bondesson (under några år ordf. i sällskapet). Nils Hakelier med svampboken i handen (liksom Sjunne borta sedan länge) berättade med entusiasm

om professor Elias Fries stora glädje över sons fynd av jättemusseronen i barndomsbygden i Småland. I dagboken nyåret 1862 skrev han enligt anekdoten: "Gud hjälpe mig, ta mig fan det är det roligaste som hänt oss under året". Hans dotters giftermål, sonens lyckade akademiska examen och flera andra glada händelser i familjen var underordnad svampfyndet. – jättemusseronen är endast funnen på två, kanske tre, lokaler i Örebro län (enl. artportalen).

Ja, se fruntimmer

Text: Birgit Fredriksson. Bild: Arne Holmer.

ÖBLS bildades i januari 1963 och har alltså fyllt 50 år. Lillasyster T-Veronikan startade 1996, är nu alltså 17 år och gratulerar så hjärtligt. Hur det gick till när ÖLBS bildades framgår av nedanstående artikel. Vi gratulerar även författaren Birgit Fredriksson som fyller 95 den 17 maj i år. Jämställdheten verkar ha tagit ett kliv framåt de senaste femtio åren. / Redaktionen

"Ja, se fruntimmer" hörde jag en gänglig yngling i studentmössa yttra vid en exkursion till Älvhyttan med Örebro Biologiska Förening för mer än 45 år sedan. Det var Nils Hakelier, allmänt kallad Nicke. Jag visste inte då, att jag skulle få så mycket att göra med honom.

Här något om förhistorien till bildandet av Örebro läns botaniska sällskap. Så småningom blev vi en mindre grupp botanikintresserade som kom att hålla ihop. Fågelskådning var den tiden på modet, och vi ansåg inte att tillräcklig hänsyn togs till vårt botaniska intresse, därför gick vi 1956 ur Biologiska föreningen. Vi fortsatte att träffas och förkovra oss i botanik, men utan den administration som en förening för med sig.

Sommartid gjorde vi kortare utflykter per cykel och längre per Volkswagenbuss, som min man Gunnar hade möjlighet att låna. Vintertid träffades vi hemma hos varandra. Vi studerade de gamla Närkesflororna: Samzelius 1758, Gellerstedt 1831, Gellerstedts 2:a upplaga, omarbetad av Hamnström 1852 och Hartman 1866. Vi visade bilder från våra exkursioner, diskuterade nyutkommen litteratur, löste botaniska korsord, komponerade av Nicke, och drack kaffe.

Åren gick och 1962 föreslog jag, att vi skulle bilda en botanisk förening. Nicke, Svengunnar Ryman och jag åkte till Ingvar Andersson i Älvhyttan för att be honom att bli ordförande i föreningen. Han åtog sig ordförandeskapet och i januari 1963 bildades Örebro läns botaniska sällskap med ett 30-tal medlemmar.

I slutet av 50-talet och början av 60-talet ägnade sig Nicke allt mer åt familjen *Geoglossaceae*. Tack vare mitt körkort och nyinköpt SAAB blev jag Nickes chaufför. Tillsammans med unge botanikintresserade Svengunnar Ryman besöktes de flesta av de platser, där Nicke gjorde sina fynd.

För mig blev de här exkursionerna något nytt. Växtintresserad har jag varit så länge jag kan minnas, men utflykterna med Nicke ledde ofta till en ny art för landskapet, för Sverige och i ett fall, en ännu ej beskriven art! Det var spännande och roligt! Den 19 september 1963 vid Greksåsar visade Nicke den ännu ej beskrivna art, som han året innan hade upptäckt. Han gav den namnet *Geoglossum uliginosum*. Hakelier beskrev ytterligare två *Geoglossum*-arter nya för vetenskapen.

Ofta ringde Nicke och hade planlagt ett nytt utflyktsmål. Alltid fick man lära sig åtminstone en ny rar art. Från t.ex. Trolldalen i Kilsbergen erinrar jag mig myskmåra, *Galium triflorum* och skogssvingel, *Festuca altissima*. Vid en cykeltur till Klockarängen på I3:s område fann vi ett mycket vackert exemplar av brokig spindelskivling, *Cortinarius bolaris*, vars gulaktiga hatt med röda fjäll jag fortfarande klart kan se framför mig.

Birgit Fredriksson arbetar i herbariet.

Ännu finns kanske några som minns exkursionen till Älvhyttan i Vikers socken, där vi fick se världens minsta röksvamp, av en ärtas storlek, dvärgäggsvamp, *Bovista limosa*. Eller utflykten till Kvinnerstakärret, där vi fick se sumpäggsvamp, *Bovista paludosa*, på brunmossa i det kalkrika kärret. Där växte även en hel del sällsynta kärleväxter. Tyvärr förstördes kärret, och arterna försvann. Skydd av biotoper hade ännu inte vunnit ankläng.

Den 15 augusti 1962 gjordes en utflykt till området runt sjön Igelan i Sköllersta. Jag minns än den sumpiga, tuviga marken, där Nicke klev först med långa steg, efter kom Svengunnar och sist Anton Jansson och jag. Anton hade kängor, vi andra stövlar, dom sögs fast för varje steg vi tog. Vi hittade bl.a. granbräken, *Dryopteris cristata*. Fortsatte sen vidare upp på fast mark och längs en stig, markerad av Nicke, fram till lokalen för ett stort bestånd av stor låsbräken, *Botrychium virginianum*, i en glänta i granskogen.

Det här blev sista gången Anton Jansson var med oss ute på en exkursion. Han skulle fylla 82 år om några månader. Efter ca 11 månader, den 11 juli 1963, gick Anton bort. Senare har jag ofta tänkt på att vi var fyra generationer, som med vårt gemensamma intresse, hade trevligt tillsammans.

Anton Jansson ägnade mycket tid åt att undervisa om de förändringar som sker i landskapet, dels som flitig skribent dels genom att undervisa ute i markerna. Han betonade, att det gällde inte bara att lära sig nya arter och att inventera floran. Det viktigaste var att bevara sällsynta arters växtplats, dess biotop skulle vi väl säga numera. Nicke ansåg vid detta tillfälle, att ingen fara förelåg för lokalen med stor låsbräken. Tyvärr avverkades delar av skogen något år senare och den av Nicke markerade stigen gick inte att spåra. Inte heller kunde vi återfinna lokalen för stor låsbräken. Allt efter det att lokaler med sällsynta arter fördärvades, blev vi så småningom mer medvetna om att det gällde att handla i tid. Tyvärr tas det fortfarande inte hänsyn till floran.

År 1963 köpte jag Rachel Carsons bok ”Tyst vår”. Jag ansåg, att boken kom med tanke-

gångar, som borde öppna ögonen på människor för vad giftspridningen i naturen var på väg att ställa till med. Jag rekommenderade boken, när vi botanister träffades, och fick en dust med Nicke. Vad kunde det där fruntimret? - Jag tror inte han läste boken!

Nicke hade, vid sidan av andra specialintressen, alltid ägnat sig åt mossor. I Östansjö fanns en biologisk förening med en grupp, mycket intresserad av botanik. Nicke trivdes med att undervisa i mindre grupper och hos Vira Andersson ordnades en mosskurs. Under många kvällar mikroskopades där mängder av mossarter och Viras kaffe, bullar och kakor uppskattades.

När Gunnar och jag upptäckt fjällens tjustring, åkte vi allt oftare norrut på semestrarna. Så kom det sig, att vi också åkte till Jämtland i juli 1956 och blev bjudna till Nickes sport-suga i Sällsjö under några dagar. Nicke guidade oss och SAABen tog oss runt till alla de lokaler, som Nicke tidigare undersökt per cykel. Vi klättrades bl.a. upp på Rödeberget, där vi på rasbranten, i spillningen efter en rovfågel, fick se stickelfrö, *Lappula deflexa*, ny art för mig. Från Frisktorpet i Mörsil minns jag, Gunnar och Nicke krypande på knäna i det kortvuxna gräset. Resultatet blev inte mindre än fyra arter låsbräken: *Botrychium lunaria*, *boreale*, *lanceolatum* och *multifidum*. Jag minns myrar med gungflyn, som för mig verkade livsfarliga, men som gav mig många nya starrarter, bl.a. myrstart *Carex heleonaster* och vitstarr *C. livida*.

Av alla de välplanerade exkursionerna Nicke ledde minns vi kanske bäst den som gick genom Östergötland ned till östra Småland. Vår frukost äts på en klippa med utsikt över Vättern. Solen sken, som alltid på våra exkursioner, och vi var omgivna av blommande växter: drakblomma, blodnäva och brudbröd. I Östergötland såg vi också stor sandlilja, *Anthericum liliago*. Resan fortsatte söderut genom Småland. Vi stannade till i ett skogsparti. Nicke demonstrerade som bäst ett sällsynt gräs, när plötsligt en sommargylling gav hals över våra huvuden. Alla tittade uppåt - ingen lyssnade längre på Nicke. Då fick vi verkligen reda på, vad den exkursionen var anordnad för - nämligen botanik! [...]

När vi sen styrde hemåt genom Småland stannade Nicke efter vägen i en skog. Promenerade rakt in i skogen, rätt på en sällsynt växt, skogslυση (f.d. gularv), *Lysimachia nemorum*. Ingen stig ledde dit. Undra på att vi var imponerade!

På senare år ledde Nicke flera svampexkursioner, bl.a. till Kvinnerstatorp, Ervalla, det område där den nya järnvägslinjen skulle gå fram. Här hade Nicke en hel del sällsynta svampar, däriblandbullspindling *Cortinarius corrosus*, kopparspindling *C. cupreorufus*, lokspindling *C. callisteus*, kungsspindling *C. elegantior*, doftträdskivling *Inocybe bongardii*, irismusseron *Lepista irina*, som planerarna av banan lovat ta hänsyn till.

Vid Klockhammar i Kilsbergen fann någon vid en svampexkursion 1992 en svamp, stor som en damhatt. Nicke identifierade den som jättemusseron, *Tricholoma colossus*. Han berättade också en historia om svampkännaren Elias Fries, som på ålderns höst gick igenom vilka händelser under det gångna året som varit viktigast för honom.

Det var hans dotters bröllop, en sons utmärkelse, men det förnämsta för honom var, att hans andra son hade återfunnit svampen *Tricholoma colossus* på den av Fries angivna lokalen i Småland!

Det här är endast några anteckningar från ca 45 år med Nicke. När han så småningom tog körkort och skaffade en Volkswagen, behövde jag inte längre ställa upp som chaufför. Men han lät mig få reda på ett och annat fynd han gjort under sina exkursioner. Ibland fick jag en pressad växt. Under långresor rapporterade han sina fynd på vykort. Men jag förstod ändå inte, hur omfattande hans forskning hade varit, förrän jag nyligen fick Åke Lindströms sammanställning av Nickes fynd av mossor, svampar och lavar.

De som inte varit medlemmar så länge i föreningen, kan kanske få den föreställningen, att föreningen haft en fridens ängel som va-

Birgit gratuleras på 90-årsdagen av Elisabet Kocken.

kat. Alls icke! Botanister är, vad jag erfarit, individualister, och så var Nicke i hög grad. Han hade också en speciell förmåga att med sin jargong reta gallfeber på sin omgivning. Ibland blev jag ledsen, ibland förtvivlad, ibland arg! Å ena sidan ville jag ha medlemmarna kvar i vår nystartade förening. Å andra sidan var Nickes kunnande en stor tillgång för föreningen. Det blev en svår balansgång att gå. Jag fick lägga mycket ”bomull” emellan för att få tillbaka sämjan.

Även om Nicke inte direkt kunde sägas arbeta för naturvård, så framhöll han alltid, att det bästa skyddet för sällsynta växter var, att inte tala om växtplatsen. Det rådet kan vara svårt att följa. Det är ju genom att man ser växten och dess biotop som man lär sig den. Det har hänt att jag talat om lokaler för sällsynta växter. Åtminstone i ett fall vet jag, att vederbörande missbrukat mitt förtroende.

Vad Nicke än tog sig för med: forskning, planering av utflykter, undervisning, växtpressning, komponering av korsord, så var det förenat med kvalitet. Det omdömet kan nog ingen ta ifrån honom. När jag besökte Nicke på lasarettet under hans sjukdomstid, erinrade vi oss exkursioner vi gjort. Vi var t.o.m. rörande eniga i en sak, nämligen: att roligt hade det varit!

Nils Hakeliev avled den 19 augusti 1995.

Chauffören och fruntimret / Birgit

Mosippa *Pulsatilla vernalis* i Närke

Lars Löfgren lars.lofgren.arboga@telia.com

Mosippa *Pulsatilla vernalis*

Starkt minskande växt i tallskog och i hedvegetation. Se f.ö. Närkes flora (Löfgren 2013).

Askersund *Askersund* Ljungs skola, V om Donafors, rikl. 1920, 1927 O. Wijkström (Broddeson ms); östra huset N om vägen 265 404, strax N om detta, sökt, ej funnen 1990, 2000 !. SV om Åsnatorp, rikl., slyrikt, 1960-talet B. Fredriksson; 264 394, sökt, ej funnen, igenväxt 2000 !. Åsnatorp H. Stöök (Öberg 1972a); 266 396, 2 ex kvarlevande enl. gårdsägaren, sökt, men ej funnen 1990 !; 40 m V om huset, bakom dasset, 3 ex, rik slybildning, döende 2000 !; 4 ex 2002 (Floravakten). NÖ om Åsnatorp 267 399, S-brynet av betad tallkulle, 40 m V om vägen, enl. ortsbo 2 ex sedda i år, ej återfunnen 2000 !. Rappåsen 268 403, 2 lokaler på tallkullar, delvis i gammal grusgrop, växten utgången genom täkt på 1960-talet B. Fredriksson; enl. gårdsägaren sedd enst. t.o.m. 1989, förr flera men uppgrävda, 1990 !. Askersunds landsförsamling 1883 A. Bäckgren (S); Donafors C. Bäckgren (Trolander 1888); enst. på 1960-talet enl. uppgift B. Fredriksson. Östra Laxsjön, kolonin S om Stenboda, förr rikl. nu utgången efter badets anläggning, 1960-talet L. Bergström (B. Fredriksson). Nära Röllingsberg 1881 A. S. Trolander (LD); Nära Stora Röllingen 1882 (Trolander 1888, UPS). Markebäcksmön Ö om Långsjön C. Bäckgren (Trolander 1888); Markebäck utågor (Bäckgren 1940); enst. enl. uppgift B. Fredriksson; enl. hörsågen 1990 B. Pettersson; sökt, ej funnen 2000 !.

Hammar Sjökärrret, NÖ-hörnet av Södra Asplången, 10-tal ex (Stalin ms 1915); Kvistamon 165 404, sökt, ej funnen 2000 !. Lilla Backabygget S om Lilla Spångsjöns ödetomt vid sockengränsen

mot *Lerbäck*, västra sidan om Orkarebäcken, S om Holmsjön 1934 (Broddeson ms).

Lerbäck (Robson 1833). N om gamla skolan, 1960-talet, [nu bebyggd?] B. Fredriksson. Vägskälet Ö gamla skolan, enst, 1960-talet, nu utgången B. Fredriksson. Nära Prästgården (Hartman 1866). Ö om Lerbäck station 1920 O. Wijkström (Broddeson ms); 300 m Ö om stationen 1934 (Broddeson ms); åsen mitt emot affären, 1960-talet N. Karlsson enl. B. Fredriksson; Lerbäck 364 562, Ö om affären och ålderdomshemmet m.fl., sökt, ej sedd, tät moss- och blåbärsvål 1991, 2000 !; 1 ex 2008 (Floravakten); 1 ex 2009 M. Edqvist. Mariedams ordenshus, 1800-talet okänd sagesman (Broddeson ms); ordenshuset 261 633, enl. ortsbon H. Ström ej sedd på årtionden 2000 !; Mariedam, Björnfallsmon J. Carlsson (Segerström 1932); sökt mellan Mariedams ordenshus och Simonslund, ej funnen 2000 !. Simonslund, sandås, ca 2 000 ex, lider av uthuggning, ett par individ uppräckta, 1923 (Broddeson ms); NV om Simonslund 1950-, 1960- och 1970-talen L. Larsson; Lerbäckshembygd-förening (Öberg 1972a); 100-tal plantor 1976 (Ekholm & Hallin 1980b); SÖ-del-en 275 631, ca 27 fertila och lika många bladrossetter 1982 Hallin; NÖ om Simonslund i SV-sluttning, 100-tals, en av länets största förekomster (Ekholm m.fl. 1985); NV om Simonslund, rik förekomst under hela 1960-talet, 1989 hög skog, end. 10-tal plantor B. Fredriksson; Simonslund 275 632, stark igenväxning av mossor, 2 ex vid informationsskylten 1991 !; NV om Lilla Solberga 275 632, 1994 (Skogsvårdsstyrelsen); 100 m N om skälet, 1 ex i tjock mossmatta 2000, enl. ortsbon H. Ström aldrig mer än ca 27 ex årligen 1960–2000 !; 2 ex, området röjdes och frösåddes av Skogsvårdsstyrelsen 2006 (Floravakten); 3 ex 2010 Holmer. SÖ om

Sörsjön, 10-tal ex (Ekholm & Hallin 1980b); tallmo 294 621, 6 ex 1994 T. Andersson (Nilsson ms); 9 ex 2007 (Floravakten); 9 ex 2009 Hallin; 19 ex 2010 Holmer. Dunsjö 294 631, vägkant, 5 ex, B. Alstedts lokal, 1976 (Hallin ms); sökt mellan Dunsjö och Fläckakärrret, ej funnen 2000 !. N om Samuelsenbygget, V om vägen, 3 plantor 1960-talet B. Fredriksson; 311 583, 6 ex 1982 (Hallin ms); 1 ex 2009 (Floravakten). SÖ om Stora Joxtorp 1960-talet, utgången E. Engdahl enl. B. Fredriksson. N om Sjöfallet (Ekholm & Hallin 1980b); 326 562, sökt, ej funnen, tjock ljungmatta med lingon och buskar 1992 !. Ö om Odenslund, flera lokaler, 1960-talet B. Fredriksson; 327 589, 328 591, sökt, ej funnen 2000 !. Odenslund, svagt bestånd (Ekholm & Hallin 1980b); Löcknamon, några svaga bestånd (Ekholm m.fl. 1984); 328 583, sökt, ej funnen 2000 !. SÖ om Löcknasjön, enst., 1960-talet B. Fredriksson; 329 576, sökt, ej funnen 2000 !. Gålsjö, 3 plantor 1986 K. Liedberg (Hallin ms); 331 590, sökt, ej funnen 2000 !. Mellan Fixan och Hällebo, 1960-talet Engdahl enl. B. Fredriksson. S om Lerbäck station, Brånstahult Lerbäckshembygd-förening (Öberg 1972a); Hagalund 356 557, åsslutning i barrskog, 3 tuvor 1981 (Nilsson ms); 4 tuvor 1987 (Nilsson ms); sökt, ej funnen 1991 !. Skogen samt SV-ut efter skogsväg, enst. 1960-talet S. Eriksson enl. B. Fredriksson; sökt, ej funnen 1991 !. Stenkumla 1887 (Sernander 1900). Klockarhyttan 387 569, åsryggens SV-ände, 20 ex 1982 (Hallin ms); 3 närbelägna bestånd V och Ö om landsvägen, alla utgånga enl. ortsbo, sökt, ej funna, tät gräs- och mossvegetation 1991, 2000 !. Hult, enst. 1891 (Sernander 1900). Klockarhyttan, Kanonbacken rikl. 1960-talet B. Fredriksson. Åsarna N om Klockarhyttan och Ö om Klockarhyttesjön, flera lokaler, ej återsedda 1989 B. Fredriksson. Vissboda, flerst., rik förekomst, delvis fredad i naturreservatet, 1971 B. Pettersson; (Öberg 1972b, Hallin 1980b, Ekholm & Hallin 1980b); vid reservatsbildningen ca

150 plantor, nu ca 35, 1989 B. Fredriksson; tallhed i reservatet, 3 ex 2002 !. N om Fredrikslund, enst. 1960-talet B. Fredriksson; 434 559, 434 560, 434 561, minst 7 förekomster med 182 plantor 2007, 2009, 2010 (Floravakten m.fl.). Skälet S om Estabosjön, enst., nu utgånga B. Fredriksson; Estabo 399 573, bryn, förr några få ex A. Granlund (Hallin ms). Västansjö 1911 C. von Delwig (S); villatomt 1980 Nilsson; Åsbrohammar 408 568, 1981 (Hallin ms); 1984 Nilsson; Åsbro, Skogsvägen 19, 406 568, utplånad vid bebyggelse 1987 Nilsson. Bygget, 8 ex 1960-talet, E. Engdahl enl. B. Fredriksson; sökt, ej funnen 2000 !. Åsbro 422 563, mindre än 100 m S om Trekanten, 1 ex 1982 (Hallin ms); sökt, ej funnen, tät gräs och sly men gallrat 2000 !. Kull 427 561, tallskog, 5 ex 1976 Hallin & Nilsson. NÖ om Kull, 1960-talet B. Fredriksson; 430 561, åsslutning, 1 ex 1976 Hallin & Nilsson; sökt, ej funnen 2002 Nilsson. V om Knottebo 439 569, 2 ex 1982 (Hallin ms); sökt, ej funnen 2000 !. VNV om Knottebo, 1 ex 1971 (Hallin ms); sökt, ej funnen, ny väg och motorbana 2000 !.

Snavlunda 300 m S om torpet Mobäck-en 1930 (Broddeson ms) [samma lokal som följande?]. Höglunda gård 397 434, torr ängsbacke 1983, 1989 B. Pettersson; sandslänt vid gård, stark igenväxning, gårdsägaren avser att röja, 1991 !; brant och brantfot SSV om huset, igenväxning av *Salix*, gran, örnbräken och mossor som röjs undan, rådjuren åt upp alla blommor i år, 2000 ! (enl. gårdsägarna S. & L. Pettersson har utvecklingen vid Höglunda gård varit följande (Löfgren 1996c m.fl.): 1920-talet, backen översållad av växten, 1959 räknades 140 ex, därefter mellan 1 och 106 ex årligen fram till 2000 då 34 ex sågs); 28 plantor 2002 (Floravakten).

Laxå *Ramundeboda* Lassåna, backig sandmo, vid en mindre körväg, som utgår från Lassåna gamla rättarbyggnad till vänster om stora vägen ca 8 minuters väg från stora vägen, ganska många ex (Steyern ms 1901); Stora Lassåna 1905, 1906 (LAXÅ). V om Rockebrokällan, halvön i

Laxsjön, ca 50 m från stranden, 1 ex 1950 M. Gellner (Broddeson ms). N om Spjut-hult vid Östra Laxsjön, 2 lokaler för ca 10 år sedan, 2001 G. Odenkrantz.

Hallsberg Bo Emma "i myckenhet" 1749 (Linné 1751); (Samzelius ms 1758); omkring Emma utmed stora landsvägen täml. allm. (Gellerstedt 1831, 1852); nära Emma gästgivargård (Hartman 1866); 1920 Broddeson (S); (Junell 1971); sista plantorna inplanterade i trädgård hos siste saxsmiden i Närke och där utgångna B. Fredriksson; inte kvar p.g.a. misslyckade inplanteringar till trädgårdar (Holmer 1978). Gryt (Broddeson ms 1917). Örmon (Kjellmert 1947); (Junell 1971). Dejesjön (Junell 1971). Trolleflod 1920 (Broddeson, S). N om Bo kyrka, 800 m Ö om Knutstorp, några ex (Broddeson ms). Afra by 1848 Björkman (UPS). Hjortkvarn 1898 C. Pettersson (LD). 0,6 km SSV Hjortkvarns kyrka, gamla banvallen, nära bensinmacken 1972 Holmer; 35 ex 1976 Holmer; nästan i samhället, 111 ex 1977 (Holmer 1978); 50-tal ex längs järnväg samt ett 40-tal på andra sidan järnvägen, enl. uppgift under spridning (Ekholm & Hallin 1980a); en av länets rikaste lokaler (Ekholm m.fl. 1984); 3 bestånd, totalt 33 plantor, omkr. 1987 Hallin; 39 plantor på 3 lokaler 1996 Holmer; mitt för skälet bortom macken 302 784, på kullen ovan gamla banvallen, 1 sterilt ex i tjock mossa, bland gräs, blåbär, lingon och sly 2000 !; 48 ex 2007 (Floravakten); 81 ex 2008 (Floravakten); 2 delområden, 105 resp. 66 ex 2009 Holmer; 85 ex 2010 M. Edqvist. Gamla banvallen 0,4 km N om Hjortkvarns kyrka, 1 ex 1974 Holmer. 0,7 km NNÖ om Hjortkvarns kyrka, mellan fotbollsplanen och gamla banvallen, tallskog, 13 ex 1974 Holmer; V om idrottsplatsen, ömse sidor av järnvägen 1968–1989 B. Fredriksson; (Ekholm & Hallin 1980a); (Ekholm m.fl. 1984); mellan banvall och fotbollsplan 313 790, område med gamla tallar, sökt men ej funnen, området är röjt men tjockt gräs och blåbär dominerar 2000 !; 3 del-lokaler, 27 ex 2002 (Floravakten); 51 ex

2007 (Floravakten); 63 ex 2008 (Flora-vakten); 3 delområden, 86, 74 resp. 40 ex 2009 Holmer m.fl. Vintergatan 301 866, tallskog, 2 ex 2006 Holmer. Vintergatan 301 786, 2 ex 2006 (Floravakten); 1 ex 2007, 2008 (Floravakten). Herrfallet 302 780, 3 ex 2007-2009 Holmer; 8 ex 2010 Holmer.

Sköllersta 1892 A. Coyet (OREB).

Viby (Gellerstedt 1852 m.fl.). Hardemo allmanning nära Finnkällan 1847, 1848, 1862 (Zetterstedt, LD, UPS, Gellerstedt 1852, m.fl.). Tripphultamon, Ö om Bläckkäret, 2 ex 1960-talet B. Fredriksson; 452 552, 453 553, 8 resp. 1 ex (Nilsson 1978); tallmo, åtm. 14 individ 1992 (Hallin ms); 15 ex 2002 Holmer; 6 plantor 2007 Holmer; 5 ex 2008 (Floravakten); 13 ex 2009 (Floravakten); 12 ex 2010 Holmer.

Örebro nära skjutbanan, mkt spars. (Hedera 1887). 1873 A. S. Trolander (LD). S om staden 1879 V. Hartman (UPS).

Eker grustag 798 607, 8 ex 2002, förr på 5 delområden men nu bortgrävda L. Lindgren.

Långbro 400 m NV om kyrkan 1920 Broddeson (S); 1938 Broddeson (S); enst. (Furuholm m.fl. 1973); (Rudin 1982a,b); Karlslundsåsen 734 624, V om kyrkogården, tallslutning, ett par ruggar, ca 10 ex omgivna av träram och blockring 1990 !; det blomrikaste året var 1991 (Andersson 1992); ca 1/4-del uppgrävda sedan Länsstyrelsens skylt kom upp 1992 H.-O. Andersson; 3 av 4 plantor uppgrävda och bortförda (Ardhage 1992); ymn. med blad över ca 1 m², omgivna av tät mossmatta 1995 !; 35 plantor 2002 L. Lindgren; 2009 H.-O. Andersson; 29 stänglar 2010 H. Josefsson.

Mosjö i skogen vid Örebrovägen (Gellerstedt 1852); Mosås 1889 C. E. Aurell & C. Lindman (OREB).

Ånsta SV om Adolfsberg (Gellerstedt 1852); Adolfsbergs brunn 1855 Blomberg (LD); SV om Adolfsberg 1856: 5 insamlingar mellan 1858 och 1866; på skogsåsen vid landsvägen från Adolfsberg till

Mosås (Hartman 1866); 7 insamlingar mellan 1870 och 1913; V om Adolfsberg, sanatorieskogen 1925 S. Waldheim (LD); 694 629, 3 ex. 2002 Lindström; uppgrävda och bortförda 2004 Lindström; 3 skott 2009 Lindström; 3 stänglar 2010 Lindström. Karlslund, Jägarbacken, naturstigen för några år sedan, nu uppgrävd H.-O. Andersson.

Med rent röda blommor:

Askersund *Lerbäck* Simonslund, 2 ex bland 2 000 med normal färg 1923 (Broddeson ms).

Litteratur:

Löfgren, L. 2013: *Närkes flora*. SBF-förlaget, Uppsala.

Herbarienytt

Text: Ingevi Fall.

Herbariearbetet pågår som vanligt enligt planeringen. I brist på andra nyheter berättar jag mina personliga kontakter med herbarier.

I mitten av 1940-talet gick jag i realskolan och hade då att under sommarloven insamla och pressa minst tjugo olika växtarter. Dessa skulle ges namn både på svenska och latin. Etiketten skulle också innehålla uppgift om tid och plats för insamlandet och elevens namn. Arbetet krävde en del utrustning, som jag kunde överta från min far, som haft samma uppgift vid studier i Palmgrenska Samskolan i Stockholm. Man behövde en portör, en växtpress, spade, lupp och flora. Växterna skulle minsann grävas upp med rötterna. Ett annat oskick var att det förekom en viss tävling att ha sällsynta växter i sitt herbarium. Detta var dock ej påbjudet. Nu är det längesedan man fick inhämta artkunskap på det här sättet, men det var effektivt. Växtnamnen fastnade för evigt i minnet. Numera vet de flesta svenskar inte vad ett herbarium är och tekniken att pressa växter är i stort sett bortglömd.

När jag på 1950-talet studerade botanik på Stockholms Högskola tenderades man på växter, som inte förekommer i Mellansverige, med hjälp av ett herbarium. Man stängdes in i ett rum tillsammans med en

bunt herbarieblad utan namnetiketter. Efter att ha fått en stund för att bekanta sig med växterna skulle man kunna tala om namnen för professorerna. Det sades förekomma att man gömde en och annan svår växt bakom elementet innan man gick ut.

På 1970-talet hade jag en tjänst på Vasagymnasiet i Arboga. Då gav jag en elev som specialarbete att göra ett smärre herbarium. Hon sydde fast växterna på deras pappersark och arbetet hade intresserat hela familjen. Hon behövde dock inte gräva upp med rötterna och någon medtävlare hade hon inte. Maken till snyggt och välgjort herbarium hade jag inte sett förut.

På 1980-talet fick jag tjänst på Karolinska skolan i Örebro och kunde då beundra det stora herbarium, som boende i Örebro med omnejd skänkt till skolan under årens lopp. Det är nu med stor glädje jag som pensionär deltar i vården av denna skatt.

Mobilnummer: 070-319 59 75
E-post: ingefall@telia.com

Lanseringen av Närkes Flora 21 mars

Bild: Sven Engström och Björn Nordzell.

Nu är Närkes Flora färdig! Detta uppmärksammades och firades torsdagen den 21 mars på Örebro stadsbibliotek.

Ett 30-tal personer samlades i Hjalmar Bergmansalen för att fira att Närkes Flora är färdig. Hedersgäster denna dag var förstas författaren Lars Löfgren och landshövding Rose-Marie Frebran. Bland övriga talare märktes stadsbibliotekets chef Christer Klingberg, Svenska

Botaniska Föreningens sekreterare Gunnar Björndahl och ÖLBS ordförande Per Erik Person. Efter tal och hyllningar avslutades lanseringen med mingel och tilltugg, som sig bör vid dylika festligheter.

Författaren Lars Löfgren berättade om florans tillblivelse, för landshövdingen och de ca 30 åhörarna.

ÖLBS ordförande Per Erik Person hälsade alla välkomna.

Landshövding Rose-Marie Frebran tackade för den signerade floran hon fick som gåva och höll ett tal om bland annat vikten av bevarandet och kartläggningen av vår natur.

Brigit Fredriksson var med när sällskapet bildades för 50 år sedan och var nöjd med att Närkes Flora nu är färdig.

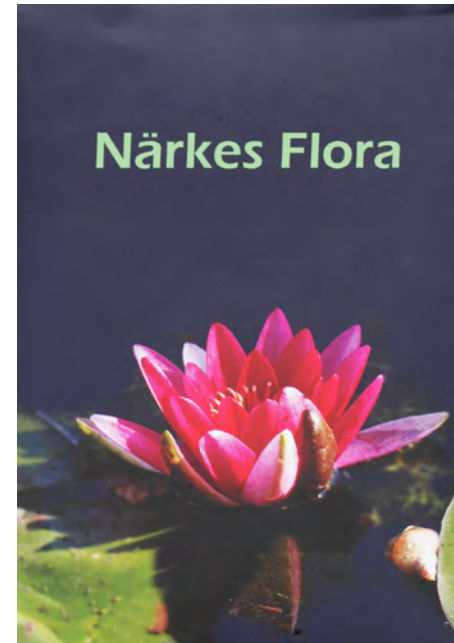
Närkes Flora - tack och adjö!

Lars Löfgren.

När Närkes Flora nu har utgivits vill jag tacka alla inblandade! Det har varit en lång resa över ett ekonomiskt gungfly. Ett halvdussin entusiaster svarade för en stor del av fältarbetet. Utom föreningsmedlemmar bidrog politiker, tjänstemän och privatpersoner praktiskt och ekonomiskt på många sätt. Närkes floraprojektets målsättning kan nu anses vara uppnådd, så långt som ork och intresse medgav.

Närkes flora-projektet ville skapa förutsättningar för dels en praktisk räddningsinsats, dels en modern Närkesflora genom:

- att i fält undersöka florans utbredning, frekvens och ekologi*
- att sammanställa uppgifter om floran och dess kulturhistoria ur litteratur, arkiv, herbarier mm.*
- att fastställa förändringar i floran*
- att gradera arternas skyddsvärde*
- att klargöra hoten mot dagens flora*
- att informera myndigheter och föreningar m. fl. om florans situation*
- att möjliggöra en räddningsaktion för de mest hotade arterna*
- att utveckla ett regionalt floravårdsregister för den fortsatta samhällsplaneringen*
- att komplettera Närkesmaterialet i offentliga herbarier*
- att utveckla ett regionalt herbarium/floraarkiv*
- att beskriva arternas utbredning, frekvens, ekologi och kulturhistoria i ett manuskript till Närkes flora*
- att stimulera till naturupplevelser och botanisk verksamhet*

Uppe i nordväst - botaniska strövtåg i länets utmarker

Text och bild: Lars Asklund.

Västmanlands högsta berg

När jag i början av 1960-talet gick i småskolan i min hemstad Nora fick vi i hembygdskunskapen bland annat ägna oss åt vårt eget landskap Västmanland. På blindkartor fick vi färglägga och namnge sjöar, floder och städer. Vi fick också lära oss att landskapets högsta berg hette Fjällberget och låg mot gränsen till Dalarna i nordväst. Denna fråga om Västmanlands högsta punkt har av och till intresserat mig sen dess – detta inte minst mot bakgrund av att det ofta är så att landskaps- och länsgränser inte alltid överensstämmer på olika sträckor.

När det gäller Fjällberget, eller Örtjärnsfjället som det också heter, ligger detta massiv norr om den norra Hörkensjön; ett område där landskapgränsen mot Dalarna sträcker sig. Länsgränsen däremot går längre söderut rakt igenom Norra Hörkensjön så att området norr därom tillfaller Dalarnas län (tidigare Kopparbergs län). Detta förhållande har lett till förvirring och att det ibland blivit fel även på mer officiella kartor.

I olika uppslagsverk och i tex folkskoleläroboken Västra Västmanland av Gustav Ekeberg m.fl. (utgiven 1923) framgår av både karta

och text att Örtjärnsfjäll ligger i landskapet norr om Norra Hörkensjön och når upp till 470 möh (se fig. 1). Denna höjdangivelse varierar i olika verk men anges till 465 m.ö.h. i Nationalencyklopedins Sverigeatlas 1998. På karta 627 Fredriksberg utgiven 2012 i den nya serien Terrängkartan (som ersatt den topografiska kartan med helt ny bladindelning och som också förvånande nog saknar de historiska landskapgränserna) heter berget Fjällberget och når 466 m.ö.h.

På nätet kan man hitta svajiga diskussioner i frågan om vilket berg som är egentligen är Västmanlands högsta.

Örebro läns högsta berg

Sedan vi måste räkna bort Örtjärnsfjäll kan man istället fråga sig hur det förhåller sig med frågan om vilket berg som är det högsta i Örebro län. I några artiklar i Nerikes Allehanda (NA) i augusti 2008 har man intresserat sig för just denna fråga. Det finns förvisso ett antal toppar överstigande 400 m.ö.h. i länets norra delar och jag har besökt nästan alla av dem genom åren. I Kindlaområdet (naturreservatet) finns några av dessa berg och Kalklinten med sina 400 m.ö.h. är det sydligaste där. Det finns faktiskt inget berg söderut i Sverige som når högre än just Kalklinten.

I NA 16/8 2008 presenteras Svinhöjden i Hällefors som med sina 436 m.ö.h. skulle utgöra länets högsta punkt. Så är dock inte fallet och nu närmar vi oss det geografiska området för denna artikel. I den punkt där de tre landskapen Västmanland, Värmland och Dalarna möts (om man så vill Örebro, Värmlands och Dalarnas län) når man minst 445 m.ö.h. Vi står då på Eskilsbergets SO-topp. Eskilsbergets huvudtopp däremot når dock nästan 450 m.ö.h. en halv kilometer längre in i Dalarna (allt enligt Topografiska kartans blad 11E Säfsnäs SV utgivet 1972. På den nya ovannämnda kartan

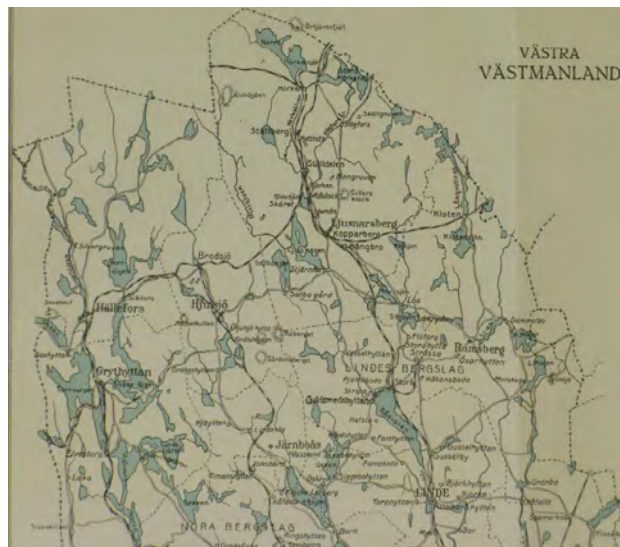

Fig. 1. Karta i Ekebergs lärobok 1923. Observera att den järnväg som nämns senare i artikeln då ännu ej byggts!

Fig. 2. Foto på Eskilsbergets SO-topp juli 1975. Röset med rödmålad stolpe markerar treländskapsmötet Västmanland, Värmland, Dalarna. Fotot visar området västerut in i Värmland.

från 2012 mäter bergets SO-topp också minst 445 m.ö.h.). På detta trelänsmöte stod jag sommaren 1975 och i detta område har också Nils Hakelien varit. Vi befinner oss alltså i Hällefors kommun (socken) i ett synnerligen ödsligt högterrängsområde nästan helt utan bebyggelse. Därmed kommer vi till slut in på botaniken!

Nils Hakeliers fynd

1974 besökte Nils Hakelien denna ödemark. Vi har åtminstone en uppgift om vad han påträffade, nämligen fjälldunört (*Epilobium hornemanni*) i ett källdrag i Eskilsbergets SO-sluttning. I Ulf Malmgrens Västmanlandsflora som utkom 1982 finns uppgifter om fyndet: Hällefors socken, "400 m SV 'B' i Bastuhöjden, källdrag 1974". Här framgår också att han lämnat ett belägg av fyndet till Fytoteket i Uppsala (UPS). Detta tycks vara den sydligaste fyndplatsen i landet och närmaste förekomst finns nordvästut i Nås och Äppelbo i Dalarna. Detta framgår av Eric Hulténs Atlas över växternas utbredning i Norden (1971) och Erik Almquists Dalarnes flora (1949).

Hit upp till Eskilsberget gjorde jag ett besök 16 år efter Hakelien för att leta efter hans fjälldunört; en art som jag själv såg första gången i juli 1976 i Suobbatvagge i Sarekområdet i Lule lappmark.

I Hakeliers fotspår

Fredagen den 13 juli 1990 går färden från Nora till den djupa dalgången mellan Eskilsberget i väster och Bastuhöjden i öster. Vi befinner oss på en höjd av 310 m.ö.h. redan nere på vägen i dalgången. Som jag nämnde ovan är jag på denna plats redan i juli 1975 (d.v.s. årets efter Hakelien) då jag tillsammans med Leif Weibenny bestiger Eskilsberget (se foto fig. 2) och i december samma år passerar jag Bastuhöjdens topp (ca 415 m.ö.h.) i sällskap av Stefan Håkansson (foto fig. 3). Nu 1990 är jag emellertid ute på egen hand.

Jag parkerar vid en liten vändplan invid en "gruskulle" väster om vägen (väster om B i kartans Bastuhöjden) och följer Eskilsbergets ostsluttning lite norrut först. Med mig har jag kartan från 1972. Påträffar ett litet källdrag i sluttningen vid kommatecknet i kartans 312,5. Här finns lopplummer (*Huperzia selago*) och källarv (*Stellaria alsine*). I ett källrdrag något söderut ser jag korallrot (*Corallorhiza trifida*). Fortsätter sen längs sluttningen söderut fram till en liten kulle (finns på kartan). Jag befinner mig nu 400 m SV om B i Bastuhöjden (Hakeliers angivelse). Här finns en liten sankmark och här påträffar jag ett rikligt vattenflöde i en fåra från ett källflöde i Eskilsbergets sluttning (allt vid sankmarkens sydvästra del). Jag måste ha påträffat Hakeliers lokal!

Fig. 3. Foto från torpet Bastuhöjden (500 m in i Dalarna) mot Eskilsberget december 1975. SO-toppen ses till vänster.

I och vid källflödet ("källdraget") inne i skogen i sluttningen antecknar jag slidstarr (*Carex vaginata*) och kärnickstarr (*C. brunnescens* ssp. *vitis*). Den enda dunört jag ser är kärrdunört (*Epilobium palustre*). Hakeliars fjälldunört påträffas ej denna fredag den 13:e. Tyvärr har man kört med traktor i källdraget som alltså delvis är "förstört". Följer sen flödet ut i sankmarken fram till mossen ute vid vägen söder om den lilla höjden. Här finns ullsäv (*Scirpus hudsonianus*), stort silshår (*Drosera longifolia*) och korallrot.

I Bastuhöjdens sydvästsluttning

Jag fortsätter istället med området öster om vägen (Bastuhöjdens sydväst-sydsluttning). Vid vägen ses tätört (*Pinguicula vulgaris*). Jag går ner till Salbäcken (Saltbäcken) och följer den söderut. I bäcken finns bäcknate (*Potamogeton polygonifolius*). Söder om S i kartans Salbäcken mynnar en sidobäck uppi från Bastuhöjden. Följer nu denna bäck upp i sluttningen. Här noteras knagglestarr (*Carex flava*), slidstarr, klibbal (*Alnus glutinosa*) och jungfru Marie nycklar (*Dactylorhiza maculata*). Bäcken når ett mindre kärr som sträcker sig söderut från bäcken. I dess södra del är det back-kärnsartat och här noteras knagglestarr, klotpyrola (*Pyrola minor*), hirsstarr (*Carex*

panicea), nålstarr (*C. dioica*), sumpstarr (*C. magellanica*), ormrot (*Polygonum viviparum*), nordkråkbär (*Empetrum hermaphroditum*) och slätterblomma (*Parnassia palustris*).

Jag återvänder till bäcken och fortsätter denna in i sänkan i sluttningen. Gråal (*Alnus incana*), kärrdunört, vänderot (*Valeriana sambucifolia*) och liljekonvalj antecknas. Kärrspira (*Pedicularis palustris*) finns i spridda ex. längs bäcken.

Bäcken rinner upp i sänkans inre del där ett lövkärr ligger som på en plåt. Här växer mer kärrspira, tätört (i hjulspår), mycket rikligt med knagglestarr, rödsvingel (*Festuca rubra*), vattenklöver (*Menyanthes trifoliata*), slätterblomma, ullsäv, tuvsäv (*Scirpus caespitosus*), bergslok (*Melica nutans*) och ängsvädd (*Succisa pratensis*). En misstänkt kärrull noteras också (*Eriophorum cf. gracile*).

Går nu upp i Bastuhöjdens sydsluttning norr om sänkan med lövkärret. Här är det nu ett fall (efter avverkning) och i sluttningen finns en fuktig gräsvegetation; ängsartad med drag av back-kärr. I ett hjulspår ses mer kärrspira, nålstarr och gräsull (*Eriophorum latifolia*). Lite högre upp påträffar jag knagglestarr, jungfru Marie nycklar och ett 10-tal exemplar av en orkidé med ofläckade blad som bestäms till "sumpnycklar" (*Dactylorhiza traunsteineri*

s.lat). Vidare finns jungfrulin (*Polygala vulgaris*), tuv- och ullsäv, slätterblomma, ängsvädd, dvärglumner (*Selaginella selaginoides*), svartfryle (*Luzula sudetica*) med typiska frön och mer gräsull.

Vitblommig brudborste

Följer sen ett fuktdrag högre upp i sluttningen mot barrskogsbrynet. Här finns brudborste/borstistel (*Cirsium heterophyllum*). Bland alla röda tistlar lyser en vit fläck – jag har påträffat ett vitblommigt individ av brudborste (*C. heterophyllum* f. fl. alb.).

Malmgrens västmanlandsflora har inga fynduppgifter av denna form från Västmanland (men upptar andra arter med albinoformer). Formen har dock påträffats tidigare i landskapet: Kerstin Johansson (Andersson) fann den i Silken (Hällefors socken) nära bebyggelse sommaren 1986 och visade mig då exemplar av sitt fynd. Mitt fynd nu på Bastuhöjden blir alltså det andra i landskapet och i länet för den delen också. Lars Löfgren har nämligen på förfrågan nyligen meddelat att han inte har några noteringar i Närkesfloran av denna form. Jag har gått igenom alla moderna landskapsfloror för att se om man redovisar fynd av vitblommig brudborste. Följande uppgifter om förekomster har noterats: för Småland anges att vita brudborstar påträffats någon gång, i Härjedalen redovisas 1 lokal och för Ångermanland upptas 6 lokaler. Därmed inte sagt att vit brudborste inte skulle finnas i andra landskap – man har kanske valt att inte alltid redovisa vita former. I äldre floror återfinns i Almquists dalaflora 2 fynd och i Hård av Segerstads värmlandsflora (Den värmländska florans geografi, utgiven 1952) 1 fynd av den vita formen. Kjell Sundkvist har för övrigt en anteckning från Hälsingland 1991.

Återtag

Vid återvandringen nedför sluttningen mot lövkärr och bäck ses möjlig stylvstarr (*Carex cf. juncella*). I lövkärrets ostligaste del mot sluttningen finner jag mer dvärglumner och ännu ett annorlunda exemplar av "nycklar" (med en läpp som något i formen påminner om ängsnycklar, blomfärgen om jungfru Marie nycklar och med nästan ofläckade blad). Jag antecknar åter sumpnycklar? (*Dactylorhiza cf. traunsteineri*). I lövkärret finns också vitpyrola (*Pyrola rotundifolia*).

Går nu i den fuktiga sluttningen nedåt/västerut lite norr om bäcken. Mer underliga fynd:

Höskallra? (*Rhinanthus cf. angustifolius*) med mycket ljus foder+stödbladd men blommorna är kanske för små; 16-18 mm. Här finns mer av arter som redan setts högre upp. Åter nere vid Salbäcken antecknas till sist smågelknopp (*Sparanium minimum*).

Hemfärd

Så är denna botaniska vandring slut och färden går sydvart. Jag passar dock på att göra en avstickare ner till Pansartorps f.d. station vid den gamla järnvägen mellan Hällefors och Fredriksberg i Dalarna. Här gick en smalspårig bana med i huvudsak godstrafik för Hällefors Bruks AB:s räknig. Det var bolaget som ägde Hällefors-Fredriksbergs järnväg (HFJ) som öppnades 1931 och lades ner 1970 varefter spåren revs upp.

Det före detta stationshuset är 1990 tomt och till salu. Jag gör en runda runt huset, går lite på den gamla banvallen, kring uthusen och på grusplaner runtom. Följande arter antecknas: Smällglim (*Silene vulgaris*) som också finns här och var längs vägen mellan Sävsjön och Tomsjön. Vidare ser jag sandtrav (*Cardaminopsis arenaria*), gul fetknopp (*Sedum acre*), akvileja (*Aquilegia vulgaris*), rönnspirea (*Sorbaria sorbifolia*), gråbinka (*Erigeron acer*), kvastfibbla (*Hieracium dubium*), vinda (*Calystegia* sp.), klasespirea (*Spiraea x biliaridii*), kvastspirea? (*S. cf. chamaedryfolia*), uppländsk vallört (*Symphytum x uplandicum*), kanelros (*Rosa majalis*), rabarber (*Rheum rhaponticum*) samt ängshavre (*Arrhenatherum pratense*).

Slutord

Så här över 20 år senare minns jag än idag denna utfärd som ett starkt och ljus minne; dels den mycket fascinerande biotopen där upp i den fuktiga sluttningen på Bastuhöjden, dels den vita brudborsten där borta i obygd. Någon kamera fanns tyvärr inte med den gången. De vetenskapliga namnen har bibehållits så som de en gång noterades av mig. Det skulle vara spännande att göra ett återbesök. Kanske Hakeliars fjälldunört finns kvar om lokalen återhämtat sig?

Nya namn på kärlväxter, del 2

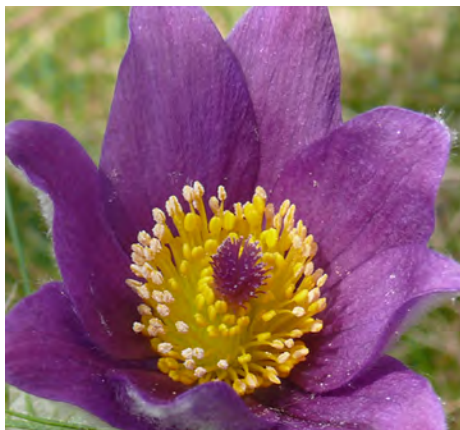
Text: Åke Lindström. Bild: Arne Holmer.

Nu har Thomas Karlsson publicerat en ny artikel i Svensk Botanisk Tidskrift, denna gång under rubriken "Nya namn på nordiska växter. 4. Vallmoväxter – jungfrulinväxter" (Karlsson 2013). Och jag fortsätter här att citera och kommentera hans artikel i anslutning till de arter och familjer som är aktuella för oss i Örebro län.

Jordröksväxter *Fumariaceae* har inkluderats i familjen vallmoväxter *Papaveraceae* i en strävan att reducera antalet familjer i systemet. **Stornunneört *Corydalis solida***. Jo, den skall heta så på svenska, på samma sätt som smånunneört, alltså inte tvådelat "stor nunneört". Namnet övergår nu också till arten och underarten *C. solida* ssp. *solida* får heta vanlig stornunneört.

[Furirhjärta *Dicentra eximia* anses ej längre vara funnen i Norden utanför odling. Det första fyndet i Norden, som Uno Milberg gjorde i Karlskoga, visade sig vid närmare granskning vara fänrikshjärta *Dicentra formosa*. Vissa former av fänrikshjärta (snarlika furirhjärta?) säljs ofta under namnet furirhjärta. Det finns många rapporter om fynd av furirhjärta men ännu inget belegg som är godkänt av någon expert.]

Engelsk vallmo *Papaver cambricum* (tidigare *Meconopsis cambrica*) har ett tydligt stift med ett märke i toppen och fördes tidigare till släktet *Meconopsis*. Men nu har man kommit fram till att detta är en sekundär utveckling från den

Den underart av backsippa vi har i vårt län skall nu heta vanlig backsippa *Pulsatilla vulgaris* ssp. *vulgaris* och måste rapporteras med detta namn i Artportalen för att registreras som ett rödlistat fynd.

för *Papaver* typiska märkesskiivan. Jag hittade denna art i Hagalundsbacken, Örebro, där den hade fröspridit sig ut från en trädgård, rullat utefter en mur runt ett hörn och sedan etablerat sig längre ned i backen intill ett staket. Sju ex blommade där 2012. Detta är hittills enda fyndet i Närke (Löfgren 2013).

Jättevallmo *Papaver setiferum* (tidigare *P. pseudoorientale*) har fått byta namn eftersom epitetet pseudoorientale var upptaget, användes redan 1898 för en hybrid.

Fjällvallmo *Papaver radicum*. Eftersom tre av våra medlemmar i Sällskapet gjort en sträpsrik expedition till Pältsan för att beskåda den mycket sällsynta laestadiusvallmon, finner jag anledning att här nämna några ord om vilka "fjällvallmor" vi nu anses ha i Sverige. I "Den nya nordiska floran" (2003 och senare) presenteras fjällvallmo med 13 underarter varav två förekommer Sverige: lappvallmo *Papaver radicum* ssp. *hyerboreum* och laestadiusvallmo *P. radicum* ssp. *laestadianum*. Senare tids forskning har dock kommit fram till att skillnaderna mellan de olika underarterna är så små att det inte är motiverat att ge dem något namn eller taxonomisk rang, utom i ett fall, laestadiusvallmo. Så nu har det blivit så att den vanligaste underarten av fjällvallmo i Sverige, vår lappvallmo, har fått det vetenskapliga namnet *P. radicum* ssp. *radicum*, det som tidigare tillhörde islandsvallmo.

Resultat: Vi anses nu ha följande art och underarter av "fjällvallmor" i vårt land:

<i>Papaver radicum</i>	fjällvallmo
ssp. <i>laestadianum</i>	laestadiusvallmo
ssp. <i>radicum</i>	lappvallmo

I Norge växer lappvallmo, samt längst upp i norr, laestadiusvallmo, tanavallmo *P. dahlianum* ssp. *dahlianum* och talviksvallmo *P. lapponicum* (underarten ssp. *kvaenangense* har tagits bort). På Färöarna och Island växer bara lappvallmo. På Björnön och Svalbard växer bara spetsbergsvallmo *P. dahlianum* ssp. *polare*.

När man om våren sitter ute och fikar omgiven av svalört, vad känns då mer naturligt än att denna art nu skall ha det vetenskapliga namnet *Ficaria verna*.

Läkesilverax *Actaea racemosa* (tidigare *Cimicifuga racemosa*) och andra silverax skiljer sig från trolldruvor genom att ha en torr baljkapsel, medan trolldruvorna har ett bär. Morfologisk analys och DNA-analys visar dock att *Actaea* bara är en specialiserad gren av *Cimicifuga* så de båda släktena kan slås ihop och *Actaea* har då prioritet. Jag hittade tre ex av blommande läkesilverax 2002 på en övergiven komposthög i Stadsträdgården, dolda inne bland högväxt mjölke och gråbo (Lindström 2002). Frösår man denna art lär det dröja 3-5 år innan den blommar och ungefär så länge hade denna komposthög stått oanvänd och fått växa igen. Flera andra ovanliga arter dök också upp på denna komposthög, såsom läkermalva *Atthaea officinalis*, läkerarbarber *Rheum officinale* (ny för Sverige) och sommarkungslysljus *Verbascum blattaria* (Lindström 2002). När jag publicerade fyndet av läkesilverax betraktades det som första fyndet i Norden utanför odling, men senare har det visat sig att Mora Aronsson fann den i Uppland redan 1993.

Svart trolldruva *Actaea spicata* skall nu ha detta svenska namn (tidigare trolldruva), detta för att undvika oklarheter.

Jackmanklematis *Clematis x jackmanii* har nu hittats förvildad i Norden, bl.a. av Owe Nilsson 2010 i Karlskoga.

Stjärnklematis *Clematis potaninii*. Första fyndet i Norden gjordes av Owe Nilsson 2004 i Karlskoga (Nilsson 2008)

Svalört *Ficaria verna* (tidigare *Ranunculus ficaria*), så skall den heta nu vår välkända vårblomma. Molekylära studier har visat att den måste skiljas ut från *Ranunculus* och föras till ett eget släkte. Men detta nya namn skall väl gå lätt för alla att komma ihåg, på samma sätt som *Hepatica nobilis* för blåsippan.

Backsippa *Pulsatilla vulgaris*. Det svenska namnet backsippa knyts nu till arten som sådan och underarten *P. vulgaris* ssp. *vulgaris* får då heta vanlig backsippa, för att skilja den från gotlandssippa *P. vulgaris* ssp. *gotlandica*. Redan 2001 i Flora Nordica del 2 hade man genom diverse analyser kommit fram till att några arter i släktet sippor *Anemone* måste brytas ut till egna släkten vilka då blev ängsanemoner *Anemonidium* (enda svenska fyndet av ängsanemon *A. canadense* är gjort 1982 i Karlskoga enligt Flora Nordica 2, 2001), blåsippor *Hepatica* och backsippor *Pulsatilla*. I Rödlistan 2010 kallas vanlig backsippa ännu för bara "backsippa" och står bland "övriga taxa" eftersom det är en underart.

Majsmörblomma *Ranunculus auricomus* agg. uppfattas numera som ett aggregat av apomiktiska småarter och dess vetenskapliga namn bör skrivas på detta sätt.

Herrgårdspion *Paeonia x hybrida* har hittats för första gången i Norden utanför odling, bl.a. i Karlskoga (Nilsson 2008).

När nu röd trolldruva är hittad i Närke (för-vildad) så får vi övergå till att för länet vilda trolldruva använda dess nya svenska namn: svart trolldruva (se fotot).

Jättevallmo slipper nu att bara vara en "pseudo" (-orientale) och kan glädja sig åt ett alldeles eget artepitet: Papaver setiforme.

Skogsvinbär *Ribes spicatum*. Det svenska namnet skogsvinbär övergår till artnivå och underarten ssp. *spicatum* får heta vanligt skogsvinbär.

Höstastilbe *Astilbe thunbergii* är ny för Norden som förvildad. Det var Owe Nilsson som hittade den 2008 i Karlskoga på en kyrkogårdskompost.

Fyrling *Crassula aquatica* har en tid hetat *Tillaea aquatica* men har nu fått tillbaka sitt tidigare vetenskapliga namn.

Hammarbyta *Sempervivum globiferum* (tidigare *Jovibarba globifera*, eller som det står i "Den nya nordiska floran", *J. sobolifera*), har flyttat tillbaka till släktet *Sempervivum*. Släktet *Jovibarba* urskiljs inte längre.

Liten getväppling *Anthyllis vulneraria* ssp. *vulneraria* har övertagit det svenska namnet från varieteten *A. vulneraria* ssp. *vulneraria* var. *vulneraria*. Denna senare skall i stället heta backgetväppling. Det som avbildas i "Den nya nordiska floran" är alltså backgetväppling vars vetenskapliga namn även kan skrivas förkortat som *A. vulneraria* var. *vulneraria*. Några av getväpplingarna hade alltså tidigare följande namn (det finns fler underarter):

<i>Anthyllis vulneraria</i>	getväpplingar
ssp. <i>carpatica</i>	getväppling
var. <i>pseudovulneraria</i>	stor getväppling

ssp. <i>vulneraria</i>	röd getväppling
var. <i>coccinea</i>	klittgetväppling
var. <i>langei</i>	liten getväppling
var. <i>vulneraria</i>	

Alla landskapsfloror (utom Skånes Flora) samt Den Nya Nordiska Floran och Artportalen har dock flyttat över det svenska namnet "stor getväppling" från varieteten var. *pseudovulneraria* till underarten ssp. *carpatica*. Så en i praktiken använd namnlista skulle bli så här:

<i>Anthyllis vulneraria</i>	getväpplingar
ssp. <i>carpatica</i>	getväppling
ssp. <i>vulneraria</i>	stor getväppling
var. <i>coccinea</i>	liten getväppling
var. <i>langei</i>	röd getväppling
var. <i>vulneraria</i>	klittgetväppling
	backgetväppling

Foderlusern *Medicago sativa*. Denna art har tidigare inte haft något svenskt namn, bara underarterna gullusern ssp. *falcata*, (kvarnlusern ssp. *glomerata*, tillfällig i Norge, har gula blommor men spiralvriden balja), blålusern ssp. *sativa* och mellanlusern ssp. *x varia*.

Åsnetörne *Ononis spinosa*. Denna art som tidigare saknade svenskt namn ansågs bara duga till foder åt åsnor (onos = åsna).

Stallört *Ononis spinosa* ssp. *hircina* (tidigare *O. spinosa* ssp. *arvensis*). Epitetet *hircina* har visat sig ha prioritet på underartsnivå.

Puktörne *Ononis spinosa* ssp. *procurrens* (tidigare *O. spinosa* ssp. *maritima*). Epitetet *procurrens* har visat sig ha prioritet på underartsnivå.

Åkervicker *Vicia sativa*. Denna art har fått ett svenskt namn. Tidigare var det bara underarterna som hade detta: liten sommarvicker ssp. *nigra*, fodervicker ssp. *sativa* och stor sommarvicker ssp. *segetalis*.

Luddvicker *Vicia villosa*. Namnet luddvicker flyttas till arten och de underarter som hittats i vårt län heter då kvarnvicker ssp. *varia* och vanlig luddvicker ssp. *villosa*.

Referenser:

Karlsson, T. 2013: Nya namn på nordiska växter. 4. Vallmoväxter – jungfrulinväxter. *Svensk Bot. Tidskr.* 107:14 – 27.

Lindström, Å. 2002: Bidrag till Örebrotrakten flora 3. Tillägg. *Svensk Bot. Tidskr.* 96: 306 – 312.

Löfgren, L. 2013: *Närkes flora*. SBF-förlaget, Uppsala.

Nilsson, O. (red.) 2008: *Floran i Karlskoga kommun*. SBF-förlaget, Uppsala.

De vilda blommornas dag 2013

De vilda blommornas dag anordnas i hela Norden, inklusive Färöarna och Grönland, sedan 2002. I år infaller den söndagen den 16 juni. Dagen arrangeras av de rikstäckande botaniska föreningarna via de lokala/regionala föreningarna och botaniskt intresserade privatpersoner. I Sverige är Svenska Botaniska Föreningen huvudarrangör.

Välj bland fem blomstervandringar i Örebro län:

Hällefors: Knuthöjdsmossen och Björskogsån, den senare en förnam lokal för guckoskon. Samling Nora torg kl. 9.30 eller Vikers kyrka kl. 10.00. Ledare: Peter Bernövall och Lisbeth Uhr. Arr. Nora Biologiska Förening.

Karlskoga: Folkhögskolan - Storängen. En vandring med rikt växlande natur. Samling kl. 10.00 vid Karlskoga Folkhögskola, parkeringen. Ledare Owe Nilsson och Majbritt Nilsson, tel. 0586-72 84 78. Tillsammans med Karlskoga Naturskyddsförening.

Kumla: Invigning av naturreservatet Hällkistan, med bl.a. botaniska vandringar. Invigning kl. 13.00. Aktiviteter pågår i området fram till ca kl. 15.30.

Nora: Älvhytteängen. En artrik ängsmiljö med bl.a. majviva. Samling vid bron i Älvhyttan kl. 10.00. Ledare: Per Erik Persson. Tillsammans med Vikers hembygdsförening.

Ljusnarsberg: Ställdalens vackra natur erbjuder många upplevelser för blomstervänner. Handikappanpassat. Samling kl. 14.00 vid Alströms IP. Medtag fika. Ledare Thyra, tel. 0580- 201 66 och Märta, tel. 0240-661003. Arr. Ställdalens Naturstudieklubb.

Örebro: Varbergaskogen. Promenad i naturreservatet. Linnéan blommor? Handikappanpassat. Samling vid Varbergabadet kl. 10.00. Ledare: Inga Hedgren tel 073-99 46 016.

Örebro: Vattenparken. Samling kl. 10.00 vid Naturens hus. Handikappanpassat och lättgånget. En och annan fågel kommer också att observeras. Ledare Leif Sandgren.

Packa ned fika, flora och lupp/förstoringsglas om du har. Tag gärna med stövlar och regnkläder. Välkommen i blomsterprakten!

Utdrag ur Epos Dreizehnlinden

Friedrich Wilhelm Weber, översatt till svenska av Herbert Kaufmann.

Ljuvliga äro juninätter,
när aftonrodnanden förbleknar
och med gryningens första färger
sakta ini varandra smälter.

När våren med sina röda rosor
snart förblöder och de små
näktergalar för de döda
sina sista strofer slår.

När i lindblommornas kalk
under trädens baldakiner
vaggade av ljuva vindar
sover vilsekomna trötta bina.

Drömmande i svalans bo
kvittrar ungarna och smattrar lågmält
om den stora blåa himmeln
och den långa sydlandsresan.

Och i fälten där slår vakteln
såmannens välförtrogna ljud
kära ljud till all den säd
som han anförtrodde jorden.

Genom de nyuppvuxna axen
där går ett sus, ett sjungande
som om tusen himmelsandar
välisingnande genom fältet vandrar.

Program 2013

1 juni Kalkområden i Kvinnerstatorp och Seltorp. Ledare: Daniel Gustafson och Rain Nylund. Samling kl 9.00 vid Svampen eller kl 9.30 vid Kvinnerstaskolan.

15 juni ÖLBS 50-årsjubileum firas i Sixtorp. Medtag matsäck; föreningen bjuder på något gott till fiket. Ledare: Mattias Claesson m.fl. Samling kl 10.00 Scandic Västhaga eller kl 11.00 vid Sixtorps friluftsgård.

16 juni De vilda blommornas dag. Se särskilt program på sidan 21.

29 juni Trädgårdsvandring vid Villa Mysmys och kalkbrotten i Löre, Glanshammar. Samling vid Svampen kl 10.00 eller Glanshammars kyrka kl 10.30.

7 juli Yxsjöberg, Ställdalen. Mossnycklar och många andra orkidéer blommar. Samling kl 10.00 vid Svampen eller kl 10.45 i Ställdalen. Märta Dahlberg och Thyra Lundell leder.

21 juli Ramshytte ängar, inventering av småtyor för uppföljning av skötsel. Ledare: Rain Nylund och Daniel Gustafson. Samling kl 10.00 Scandic Västhaga eller kl 10.30 i Ramshyttan.

Augusti Exkursión till Tåkenön med Per Larsson som guide. Datum ännu inte bestämt. Intresseanmälan till Michael Andersson (0730-523675) senast 15 juli.

Augusti Någon av de senare veckorna gör vi en exkursión till Harge uddar. Ledare: Gunnar Hallin. Datum för exkursiónen meddelas på ÖLBS hemsida.

1 september Svampens dag, Herbert Kaufmann leder exkursión. Samling vid Svampen kl 9.00 eller på torget i Nora 9.45.

11 september Herbariemötena återupptas, kl 15.00.

Svampexkursión 30 augusti 1985

Bild och text: Arne Holmer.

Ännu en nostalgibild. ÖLBS svampexkursión för 27 år sedan, den 30 augusti 1985. Den leddes av Ingvar Andersson. Ingvar sitter här till vänster i samspråk med Olle Liljedahl. Ingvar var sällskapetets förste ordförande, en post han innehade i många år från starten 1963 till in på 1980-talet. I bakgrunden står Bertil Sterner som senare blev ordförande i sällskapet.

Örebro Läns Botaniska Sällskap

ÖLBS ändamål är att utgöra ett forum för utbyte av erfarenheter och kunskaper inom botanikens olika grenar, att utforska floran inom länet och att verka för skydd av växtlokaler och växtsamhällen. ÖLBS är anslutet till Svenska Botaniska Föreningen.

Styrelse

Ordförande

Per Erik Persson Gamla Viken 217
713 92 Gyttorp, tfn 0587-704 06
pererikpersson.gamlaviken@telia.com

Vice ordförande

Daniel Gustafson Hemmansvägen 5
702 17 Örebro, tfn 019-18 87 72
daniel.gustafson@telia.com

Sekreterare

Inga Hedgren Stensoppsvägen 1
705 95 Örebro, tfn 073-994 60 16
inga.hedgren@telia.com

Kassör

Herbert Kaufmann Sofiebergsv. 6
702 29 Örebro, tfn 019-24 61 94
hekau@bredband.net

Ledamöter

Berit Ragné Odengatan 2
713 32 Nora, tfn 0587-109 11
berit.ragne@gmail.com

Owe Nilsson Utterbäcksvägen 10,
691 52 Karlskoga, tfn 0586-72 84 78
owe.kga@telia.com

Elisabet Kocken, Hammarby 651,
705 92 Örebro tfn 019- 28 21 29
nilsson.kocken@telia.com

Suppleanter

Ingevi Fall, Tempelkärrsv. 25
702 30 Örebro tfn 019- 24 04 82
tfn 070-319 59 75, ingefall@telia.com

Rain Nylund Drottning Kristinag. 13
713 32 NORA
tfn 019-28 40 19
rainnylund@hotmail.se

Organisationsnummer

875001-7298

Adress

Korrespondens ställs till ordföranden.

Medlemsavgift 2013

Ordinarie medlem 150 kr.
Famijemedlem 75 kr (ej *Veronikan*).
Avgift inbetalas till
Plusgiro **64 26 24-1**.

Glöm ej att ange namn när ni betalar medlemsavgiften. Vi är också tack-
samma om ni meddelar oss era adress-
ändringar.

Veronikan

Årgång 18 nr 2/2013

Ordföranden har ordet

Verksamhetsberättelse 2012

Fyndet av jättemusseron vid Ullavi klint

Arne Holmer

Ja, se fruntimmer

Birgit Fredriksson

Mosippa *Pulsatilla vernalis* i Närke

Lars Löfgren

Herbarienytt

Ingevi Fall

Lanseringen av Närkes flora 21 mars

Närkes flora - tack och adjö!

Lars Löfgren

Uppe i nordväst - botaniska strövtåg...

Lars Askund

Nya namn på kärlväxter, del 2

Åke Lindström

De vilda blommornas dag 2013

Utdrag ur Epos Dreizehnlinden

Friedrich Wilhelm Weber, översatt av Herbert Kaufmann

Program 2013

Swampexkursion 30 augusti 1985

Arne Holmer

